

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ
ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ:
ФІЛОСОФСЬКІ, ІСТОРИЧНІ,
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ**

**Матеріали науково-практичних заходів
кафедри філософії та політології за 2017 рік**

Дніпро 2018

УДК 101 + 159.9 + 93 + 316 + 32

Затверджено Науково-методичною радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (протокол № 5 від 25 січня 2018 року)

Редакційна колегія:

Кузьменко В.В. – доктор філос. наук, професор

Стояцька Г.М. – канд. філос. наук, доцент

Головіна О.В. – канд. іст. наук

Диса О.В. – канд. псих. наук, доцент

Формування особистості як чинник розвитку громадянського суспільства в Україні: філософські, історичні, психологічні аспекти : Матеріали науково-практичних заходів: тези доповідей. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. – 128 с.

До збірника включено тексти доповідей і тези виступів, підготовлені за результатами науково-практичних семінарів кафедри філософії та політології ДДУВС у 2017 році «Проблеми формування громадянського суспільства в Україні» (20.04.2017 р.), «Психічне здоров'я людини і суспільства» (19.10.2017 р.), «Історико-філософські засади дидактики» (16.11.2017 р.) та круглого столу «Християнська ідея – загальна справа – проблема праворозуміння» (19.12.2017 р.).

У матеріалах, представлених у збірнику, здійснено соціально-філософську, психологічну та історичну рефлексію феномену формування особистості, розглянуто різноманітні гуманітарні та соціальні аспекти розвитку та соціальної динаміки громадянського суспільства, крос-культурні та професійні особливості соціального та інтерсуб'єктивного формування правоохоронця та юриста.

Для науковців і викладачів, аспірантів і студентів, усіх небайдужих до світоглядно-філософської та гуманітарно-методологічної думки.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та інших відомостей.

Викладені у публікаціях судження, висновки та пропозиції передають погляди самих авторів, що не завжди поділяється редколегією.

© Автори, 2018

© ДДУВС, 2018 **ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ**

З М І С Т

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ТА ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Кузьменко В. В. ДУХОВНОСТЬ – ОСНОВОПОЛОЖЕНИЕ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА -----	6
Скиба Е. К. ПРОБЛЕМА САМОПІЗНАННЯ У ВЧЕННІ БЕРНАРДА КЛЕРВОСЬКОГО -----	9
Кацуба Р. М. ДОСВІД ІННОВАЦІЙНОГО ВПЛИВУ РЕФОРМАЦІЇ НА ЗДІЙСНЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ -----	12
Логінова Г. Н. ФИЛОСОФСКИЕ ОСНОВЫ ДИДАКТИКИ -----	14
Stoyatska G. M. TIME REQUIREMENTS FOR UNIVERSITY PHILOSOPHICAL KNOWLEDGE-----	17
Подворчан А. З. ПРОБЛЕМА ДУХОВНОГО БАГАТСТВА У ТВОРАХ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ ---	19
Вагеник Б. Д. СУЧАСНІ СУСПІЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ ТА ЗГУБНИЙ ШЛЯХ САМОРУЙНАЦІЇ ----	22
Конопленко С. М. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОБЛЕМИ ЛЮДИНИ В ФІЛОСОФІЇ -----	25
Цимбал В. В. ПОТРЕБА В ПОШУКУ СЕНСУ ЖИТТЯ -----	27
ІСТОРИКО-ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ	
Алексєєнко І. В., Курас А. І. СУЧАСНІ ГЕОПОЛІТИЧНІ РЕАЛІЇ: ЗМІНА СВІТОГЛЯДНИХ ПАРАДИГМ -----	30
Архирейський Д. В. ДЕМОКРАТИЧНІ ІМПУЛЬСИ МАХНОВЩИНИ -----	37
Holovina O. V. THE NATIONAL AND POLITICAL IDENTITIES IN UKRAINIAN SOCIETY: MODERN VIEWS ON THE PROBLEM -----	41
Нарижний Ю. О. УКРАЇНА: ТЕРНИСТЫЙ ПУТЬ К ДЕМОКРАТИИ -----	43
Ядловська О. С. ІДЕЯ «СРОДНОЇ ПРАЦІ» У ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДАХ Г. СКОВОРОДИ -----	45
Бурлаку О. М. БОРОТЬБА З НЕЗАКОННОЮ МІГРАЦІЄЮ -----	48
Гордієнко К. Д. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ТА ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ -----	52
Кошевець Е. Р. СПІВПРАЦЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ТА ОРГАНІВ ПРАВОПОРЯДКУ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ -----	54
Мазенко Н. А. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ПОЛІЦІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ -----	57
Москаленко О. Я. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ У ПЛОЩИНІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАДИКАЛЬНИХ СУБКУЛЬТУР -----	60
Рец В. В. ІМІДЖ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ -----	62

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Палагута В. И.

ПРОБЛЕМНО-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК СОВРЕМЕННЫЙ ВАРИАНТ СОКРАТИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ ----- 66

Самойлов А. Е.

ОСНОВЫ ТЕОРЕТИЧЕСКОГО ПОДХОДА К ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЦЕССА ОБРАЗОВАНИЯ ----- 73

Dysa O. V.

ROLE OF REFLECTION IN OVERCOMING CRISIS SITUATIONS ----- 76

Крашеніннікова Т. В.

СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНОМОВНИХ ДИСЦИПЛІН У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СИСТЕМИ МВС ----- 78

Маркіна Л. Л.

ДИДАКТИЧНІ ОРІЄНТИРИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ ----- 80

Підлісний М. М.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ЗАГАЛЬНОЇ СОЦІОЛОГІЇ ----- 82

Сурякова М. В.

САМОІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТРАВМИ У КОНТЕКСТІ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ----- 87

Шинкаренко І. О.

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ----- 90

Клименова О. М.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ----- 93

Бабенко В. О.

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ----- 95

Климова С. А.

ВПЛИВ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ НА ОСОБИСТІТЬ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ ----- 98

Могілевська А. Є.

ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ ----- 101

Нагорна К. Г.

ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ЮРИСТА ----- 103

Назаренко Ю. А.

РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ – ЗАПОРУКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ ----- 108

Нестерова К. Ю.

ЗАКОНОДАВЧА ТА ПРАКТИЧНА ПЛОЩИНА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК УМОВА НОВАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ----- 111

Самойлюк Д. В.

ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ВУЗІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ----- 113

Симоненко Т. В.

ПРИНЦИП ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ----- 116

Фурман К. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СТИЛЮ ПОВЕДІНКИ ПРАЦІВНИКІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ:
КОМПАРАТИВІСТСЬКИЙ АНАЛІЗ ---- 118

Чуприна А. В.

ДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДЖЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ----- 121

Шевелуха М. О.

РОЛЬ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА ----- 123

Крашеніннікова Т. В.

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри українознавства та іноземних мов
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНОМОВНИХ ДИСЦИПЛІН У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СИСТЕМИ МВС

Методика навчання української мови – наука про загальні закономірності навчання курсантів державної мови (засвоєння ними знань про мову, формування мовних і мовленнєвих умінь і навичок); забезпечує технологію застосування принципів, методів, прийомів і засобів навчання залежно від дидактичної мети й завдань, характеру матеріалу, етапу навчання та інтелектуально-мовного розвитку здобувачів вищої освіти.

До *основних понять* з методики навчання української мови належать: мова, мовлення, спілкування, мовленнєва діяльність, дидактичні основи навчання, психологічні основи навчання, зміст навчання, методи і прийоми навчання, засоби навчання, п/з (технологія п/з), інноваційні технології навчання, індивідуалізація навчання, диференціація навчання.

Структуру курсу складають: загальні засади методики навчання української мови; особливості вивчення основ мовної системи; робота з розвитку зв'язного професійного мовлення; основні напрями роботи зі стилістики; удосконалення знань, умінь і навичок з мови у здобувачів вищої освіти; позанавчальна робота з української мови; методична робота викладача-мовника; кабінет української мови.

Головними завданнями методики навчання української мови: методичне, теоретичне і практичне оновлення змісту мовної освіти; орієнтування на індивідуальний розвиток здобувачів вищої освіти; формування комунікативної компетенції; методика засвоєння професійних знань з мови; ознайомлення здобувачів вищої освіти з історією і культурою народу – творця мови; формування мовних, мовленнєвих і комунікативних умінь і навичок; розроблення й обґрунтування нових технологій навчання мови; створення нових програм, підручників, посібників для навчальних закладів різних типів.

Зв'язки методики української мови з іншими науками: з *лінгвістикою* – у визначенні змісту предмета, у врахуванні закономірностей функціонування мови; з *педагогікою* – у розробці основних освітньо-виховних завдань, спираючись на принципи і закономірності навчання; з *психологією*, спираючись на закономірності мислення і мовлення, а також засвоєння знань, умінь і навичок, на закономірності розумового розвитку дітей, сприйняття, пам'яті та інших психічних процесів.

Методика української мови використовує методи дослідження, які застосовуються у мовознавстві, педагогіці та у психології: спостереження, різні види експерименту (констатуючий, пошуковий, формуючий, контрольний, бесіди й анкетування, аналіз документації, узагальнення досвіду навчальних закладів.

Єдність теорії та практики у навчанні української мови – один із принципів дидактики, який опирається на живе мовлення і на письмовий текст у засвоєнні граматики та інших теоретичних відомостей, а також полягає у застосуванні теоретичних знань у практиці письма, читання, усного мовлення, в оволодінні орфографією, орфоепією, культурою мовлення. Це явище забезпечується системами вправ, коментуванням, побудовою мовних конструкцій – словосполучень, речень, тексту т.п.

Розглянемо *критерії та типи вправ*:

Вправи на прийом та видачу інформації: репродуктивні, рецептивні, рецептивно-репродуктивні, продуктивні, рецептивно-продуктивні.

Вправи на формування умінь і навичок: комунікативні (або мовленнєві), умовно-комунікативні (або умовно-мовленнєві), некомунікативні (або мовні).

За характером виконання: усні та письмові.

За функцією у навчальному процесі: тренувальні, контрольні.

За місцем виконання: групові та домашні.

Отже, специфіка методів навчання мови зумовлюється закономірностями і принципами її вивчення, логічною структурою змісту предмета, характером тих знань і вмінь, яких набувають здобувачі вищої освіти, а також і системою методичних прийомів, характерних для вивчення мови. Важливо пам'ятати, що специфіка методів навчання мови певною мірою залежить і від методів мовознавства.

Література

1. Кочан І.М. Словник-довідник з методики викладання української мови. – Львів: Видав. центр Львівського ун-ту (вид. друге, доповнене і перероблене). – 2005. – 340 с. (у співавторстві).

2. Мельничайко В.Я., Пентилюк М.І., Рожило Л.П. Удосконалення змісту і методів навчання української мови. – К.: Рад.школа, 1982. – 214 с.

3. Плиско К.М. Принципи, методи і форми навчання української мови (Теоретичний аспект). – Х.: Основа, 1995. – 240 с.

4. Пометун І.О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. метод. Посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко, За ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

5. Практикум з методики навчання української мови / Колектив авторів за редакцією М.І. Пентилюк: С.О. Караман, О.В. Караман, О.М. Горошкіна, А.В. Нікітіна, І.В. Гайдаєнко, Т.Г. Окуневич, З.П. Бакум, Н.М. Дика. – К.: Ленвіт, 2003. – 302 с.